

Anonimizuota versija

Vertimas

C-540/19 – 1

Byla C-540/19

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2019 m. liepos 16 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Bundesgerichtshof (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. birželio 5 d.

Atsakovas ir kasatorius:

WV

Ieškovė ir kita kasacinio proceso šalis:

Landkreis Harburg

BUNDESGERICHTSHOF (Aukščiausiasis Federalinis Teismas)

NUTARTIS

<...>

Šeimos byloje

WV, <...> (Austrija),

atsakovas ir kasatorius,

<...>

prieš

Landkreis Harburg (Harburgo apskritis), <...> Vinzenas prie Luès,

ieškovę ir kitą kasacinio proceso šalį,

<...>

(orig. p. 2) *Bundesgerichtshof* XII civilinių bylų kolegija <...>

nutarė:

- I. Sustabdyti bylos nagrinėjimą.
- II. Pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šį klausimą prejudiciniam sprendimui priimti dėl 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (Europos išlaikymo reglamentas, toliau – Išlaikymo reglamentas) 3 straipsnio b punkto išaiškinimo:

Ar viešasis subjektas, suteikęs išlaikymo kreditoriui socialinės pagalbos paslaugas pagal viešosios teisės nuostatas, gali vadovautis išlaikymo kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos jurisdikcija pagal Išlaikymo reglamento 3 straipsnio b punktą, teikdamas išlaikymo skolininkui viešajam subjektui perleistą išlaikymo kreditoriaus išlaikymo reikalavimą pagal civilinę teisę, kaip atgręžtinį reikalavimą dėl suteiktos socialinės pagalbos? **(orig. p. 3)**

Motyvai

- 1 I. Faktinės aplinkybės
- 2 Ieškovė, teritorinė socialinės paramos kompetentinga įstaiga, yra viešasis paslaugas teikianti institucija (toliau – viešasis subjektas). Ieškovė reiškia atsakovui subrogacinį reikalavimą išlaikyti tėvus už laikotarpį nuo 2017 m. balandžio mėn.
- 3 1948 m. gimusi atsakovo motina (toliau – pagalbos gavėja) nuo 2009 m. gyvena senelių ir slaugos namuose Kelne. Ieškovė teikia pagalbos gavėjai nuolatinę socialinę paramą pagal *Sozialgesetzbuch Zwölftes Buch* (Socialinės apsaugos kodekso dvyliktoji knyga; toliau – SGB XII), nes pačios pagalbos gavėjos pajamų (socialinio draudimo pensijos, slaugos išmokos, įstatyme nustatytos slaugos draudimo išmokos) ir turto nepakanka, kad būtų visiškai padengiamos jos gyvenimo slaugos namuose išlaidos. Atsakovas gyvena Vienoje (Austrija).
- 4 Ieškovė šioje byloje reikalauja, kad atsakovas sumokėtų 8 510 EUR dydžio išlaikymo nepriemoką už laikotarpį nuo 2017 m. balandžio mėn. iki 2018 m. balandžio mėn. ir nuo 2018 m. gegužės mėn. mokėtų išlaikymui po 853 EUR kas mėnesį. Ieškovė nurodo, kad pagalbos gavėjos teisė pareikalauti iš atsakovo išlaikymo pagal SGB XII 94 straipsnio 1 dalį perėjo ieškovei, nes ji nagrinėjamu laikotarpiu teikia pagalbos gavėjai nuolatinės socialinės pagalbos paslaugas,

gerokai viršijančias reikalaujamą išlaikymo sumą. Atsakovas ginčija tarptautinę Vokietijos teismų jurisdikciją. (**orig. p. 4**)

- 5 *Amtsgericht* (apylinkės teismas) pareiškė, kad Vokietijos teismai neturi tarptautinės jurisdikcijos, ir atmetė ieškinį kaip nepriimtina. Teismas nurodė visų pirma neturintis jurisdikcijos pagal Išlaikymo reglamento 3 straipsnio b punktą dėl to, kad kreditorius šios nuostatos prasme yra tik teisė į išlaikymą turintis asmuo, o ne valstybės institucija, kuri reiškia pagal teisės aktus perduotą teisę į išlaikymo reikalavimus pasinaudodama atgręžtinio reikalavimo teise. Ieškovei pateikus apeliacinį skundą, *Oberlandesgericht* (aukštesnysis apygardos teismas) panaikino ginčijamą sprendimą ir gražino bylą apylinkės teismui nagrinėti pakartotinai. Aukštesniojo apygardos teismo nuomone, Vokietijos teismai turi tarptautinę jurisdikciją dėl to, kad ieškovė, kaip teisės į išlaikymą perėmėja, taip pat gali pasinaudoti Išlaikymo reglamento 3 straipsnio a ir b punktuose nustatyta teisę į išlaikymą turinčios pagalbos gavėjos teise pasirinkti teismą išlaikymo reikalavimams sūnui pareikšti: jurisdikciją nagrinėti šiuos reikalavimus turi ir pagalbos gavėjos gyvenamosios vietos teismas Vokietijoje, ir atsakovo gyvenamosios vietos teismas Austrijoje.
- 6 Leistame pateikti kasaciniame skunde atsakovas prašo atimesti šį sprendimą ir palikti galioti pirmojoje instancijoje priimtą sprendimą.
- 7 II. Dėl pareikšto reikalavimo
- 8 Pagal *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilinis kodeksas, toliau – BGB) 1601 straipsnį tiesiosios linijos giminaičiai privalo vienas kitą išlaikyti. Suteikiamo išlaikymo dydis nustatomas pagal BGB 1610 straipsnį atsižvelgiant į nepasiturinčio asmens padėtį. Slaugos namuose gyvenančio vieno iš tėvų padėtis remiantis suformuota *Bundesgerichtshof* jurisprudencija nustatoma atsižvelgiant į jo apgyvendinimą slaugos namuose. (**orig. p. 5**) Tokiam asmeniui išlaikyti reikiama suma BGB 1610 straipsnio prasme paprastai susideda iš apgyvendinimo slaugos namuose išlaidų ir nedidelės grynujų pinigų sumos tiems poreikiams, kurių neapima slaugos įstaigos paslaugos, finansuoti <...>. Jei vienas iš tėvų, kuriam prireikė slaugos, negali padengti iš savo pajamų ir turto visų savo stacionariosios priežiūros išlaidų, pagal *Sozialgesetzbuch Zwölftes Buch* Septintąjį skyrių (SGB XII 61 ir paskesni straipsniai) jis įgyja papildomą teisę į socialinę paramą kaip slaugos pagalbą. SGB XII 94 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje dėl tokių atvejais galimo civilinio pobūdžio reikalavimų išlaikyti perėjimo vaikams nustatyta:

„Jeigu teisę į išmokas turintis asmuo laikotarpiu, kuriuo mokamos išmokos, turi teisę į išlaikymą pagal civilinę teisę, ši teisė pereina socialinės paramos kompetentingai įstaigai neviršijant jos patirtų išlaidų kartu su teise gauti su išlaikymu susijusią teisinę informaciją.“
- 9 Dėl šių reikalavimų užtikrinimo SGB XII 94 straipsnio 5 dalies trečiame sakinyje nustatyta:

„Dėl reikalavimų pagal 1–4 dalis sprendžiama teisminiu būdu.“

- 10 III. Dėl kreipimosi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą
- 11 Klausimas, ar ieškovė gali remtis Išlaikymo reglamento 3 straipsnio b punktu, yra reikšmingas ginčui išspręsti. Atsižvelgiant į tai, kad kitais pagrindais (**orig. p. 6**) Vokietijos teismai tarptautinės jurisdikcijos akivaizdžiai neturi, kasacinis skundas būtų pagrįstas, jei Išlaikymo reglamento 3 straipsnio b punktas ieškovės naudai būtų netaikytinas. Priešingu atveju atsakovo kasacinį skundą reikėtų atmesti.
- 12 1. Europos išlaikymo reglamentas yra taikytinas nagrinėjamoje byloje.
- 13 a) Dėl bylos laikymo civiline
- 14 aa) Pagal 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (reglamentas „Briuselis I“) byla dėl atgręžtinių reikalavimų, kylančių iš perėjusios teisės į išlaikymą, gali patekti į reglamento taikymo *ratione materiae* sritį tik tuo atveju, jei ši byla laikytina civiline (reglamento „Briuselis I“ 1 straipsnio 1 dalis). Tiesa, iš atskirų Europos išlaikymo reglamento nuostatų formuluotės tiesiogiai neišplaukia panašaus apribojimo. Vis dėlto apie ribojamą Europos išlaikymo reglamento taikymą *ratione materiae* civilinėms byloms galima spręsti iš reglamento įžangoje nurodytų kompetencijos normų (EB sutarties 61 straipsnio c punktas ir 65 straipsnio b punktas, dabar – SESV 81 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies c punktas), leidžiančių Sąjungos teisės aktų leidėjui priimti priemones teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose srityje.
- 15 bb) Reglamento „Briuselis I“ galiojimo laikotarpiu byla, remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija, atgręžtinio reikalavimo atvejais visada buvo laikoma civiline, jei atgręžtinio reikalavimo išlaikyti pagrindui (**orig. p. 7**) ir reikalavimo pareiškimo taisyklėms buvo taikomos bendrosios teisės normos dėl išlaikymo prievolių. Ir priešingai, byla buvo laikoma ne civiline, jei suinteresuotąsias atgręžtinio reikalavimo išlaikyti šalis siejo ne horizontalūs santykiai, o reikalavimas buvo grindžiamas nuostatomis, kuriomis teisės aktų leidėjas suteikė viešajam subjektui savarankiškus, specialiuosius įgaliojimus (žr. Teisingumo Teismo sprendimus: 2004 m. sausio 15 d. Sprendimo *Blijdenstein*, C-433/01, Rink. I-981, 2004, 20 punktą ir 2002 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Baten*, C-271/00, Rink. I-10489, 2002, 37 punktą).
- 16 cc) Vokietijos doktrinoje nesutariama dėl to, ar tokia atskyrimo taisyklė taip pat gali būti atitinkamai taikoma Europos išlaikymo reglamentui <...>, ar į reglamento taikymo *ratione materiae* sritį iš esmės patenka visi atvejai, kai viešasis subjektas reikalauja, kad išlaikymo prievolės skolininkas kompensuotų išmokas, kurias ši institucija sumokėjo išlaikymo kreditoriui vietoj skolininko, o teisinis atgręžtinio reikalavimo pagrindas ir viešosios valdžios institucijos veikimo įgaliojimų pobūdis neturi lemiamos reikšmės <...>. Šis ginčijamas klausimas pagrindinės bylos aplinkybėmis nereikalauja detalesnių paaiškinimų dėl to, kad atskyrimas

remiantis ankstesne Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija taip pat leidžia daryti išvadą, jog byla dėl ieškovės atsakovui pareikšto atgręžtinio reikalavimo yra civilinė.

- 17 Reikalavimas grindžiamas atsakovo prievole pagal civilinę teisę išlaikyti motiną, kuriai teikiama socialinė parama. (**orig. p. 8**) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas paprastai daro prielaidą, kad civilinės teisės pagrindu grindžiama byla yra civilinė, jei iš civilinės teisės kylantis reikalavimas išlaikyti pereina viešosios valdžios institucijai remiantis teisių perleidimu, kaip šiuo atveju pagal SGB XII 94 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį (žr. 2004 m. sausio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Blijdenstein*, C-433/01, Rink. I-981, 2004, 20 ir 21 punktus dėl *Unterhaltsvorschussgesetz* (Išankstinių vaiko išlaikymo išmokų skyrimo įstatymas, toliau – UVG) 7 straipsnio). Ieškovė turi pareikšti ieškinį dėl perėjusio reikalavimo išlaikyti pagal SGB XII 94 straipsnio 5 dalies trečią sakinį civilinio proceso tvarka. Ieškovei, kaip viešajam subjektui, nėra suteikti specialieji įgaliojimai, kurie būtų susiję su ieškinio dėl institucijai perėjusio reikalavimo išlaikyti pareiškimo būdu, kitaip, nei visų pirma buvo faktinėmis aplinkybėmis, kurias turėjo įvertinti Europos Sąjungos Teisingumo Teismas byloje *Baten* (žr. 2002 m. lapkričio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Baten*, Rink. I-10489, 2002, 35 ir 36 punktą).
- 18 Šiuo klausimu vis dėlto reikia pažymėti, kad pagal Vokietijos teisę taip pat gali susidaryti situacijų, kuriose tam tikras viešasis subjektas gali užtikrinti savo atgręžtinį reikalavimą išlaikymo prievolės skolininkui, nors išlaikymo kreditorius pagal susitarimą su skolininku yra atsisakęs šios prievolės vykdymo. Pagal BGB 1614 straipsnio 1 dalį susitarimai dėl būsimų išlaikymo išmokų atsisakymo kalbant apie giminaičių ir skyrium gyvenančių sutuoktinių išlaikymą (žr. BGB 1360a straipsnio 3 dalį ir 1361 straipsnio 4 dalies ketvirtą sakinį) apskritai draudžiami, siekiant apsaugoti tiek išlaikymo kreditorių, tiek viešąsias paslaugas teikiančias įstaigas <...>. Net ir tuo atveju, jei pagal teisės aktus nėra draudžiami, susitarimai dėl išlaikymo, kurie objektyviai turi neigiamų pasekmių viešiesiems subjektams arba kuriais netgi tikslingai siekiama žalos šioms institucijoms, tam tikrais individualiais atvejais (**orig. p. 9**) remiantis BGB 138 straipsnyje numatyta bendrąja civilinės teisės išlyga gali būti pripažinti prieštaraujančiais moralės normoms, taigi, negaliojančiais <...>. Atsižvelgiant į tai, viešojo subjekto apsauga nuo jam nepalankaus susitarimo tarp teisinio išlaikymo santykio šalių pagal Vokietijos teisę užtikrinama įvairiomis formomis bendrosios civilinės teisės pagrindu, bet ne specialiaisiais viešojo subjekto įgaliojimais imtis veiksmų.
- 19 b) Atgręžtinis reikalavimas kaip išlaikymo prievolė
- 20 Europos išlaikymo reglamento materialinė taikymo sritis yra apribota išlaikymo prievolėmis, atsirandančiomis iš šeimos santykių, tėvystės ar motinystės, santuokos ar giminystės (Išlaikymo reglamento 1 straipsnio 1 dalis). Iš 11 konstatuojamosios dalies matyti, kad terminas „išlaikymo prievolės“ turėtų būti aiškinamas autonomiškai. Remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo

sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (toliau – Briuselio konvencija) išlaikymo prievolės prielaida turi būti daroma bet kuriuo atveju, kai nagrinėjama išmoka siekiama užtikrinti išlaikymo kreditoriaus poreikius arba kai nustatant išmokas atsižvelgiama į išlaikymo kreditoriaus ir išlaikymo skolininko poreikius ir išteklius (žr. Teisingumo Teismo sprendimus: 1997 m. vasario 27 d. Sprendimo *van den Boogaard*, C-220/95, Rink. I-1147, 1997, 22 punktą ir 1980 m. kovo 6 d. Sprendimo *de Cavel II*, 120/79, Rink. 731, 1980, 5 punktą). Atsižvelgiant į tai, pagalbos gavėjos reikalavimas atsakovui neabejotinai laikytinas išlaikymo prievole Europos išlaikymo reglamento prasme dėl to, kad reikalavimas yra skirtas pagalbos gavėjos poreikiams, pasireiškiantiems apgyvendinimo (**orig. p. 10**) ir slaugos išlaidomis, tenkinti, be to, apskaičiuojant išmoką atsižvelgiama į pagalbos gavėjos poreikius ir atsakovo pajėgumą mokėti išmokas. Išlaikymo prievolės sąlygas Europos išlaikymo reglamento prasme tenkinantis reikalavimas, pereinantis trečiajai šaliai remiantis teisių perleidimu, nepraranda savo, kaip teisės į išlaikymą, pobūdžio <...>.

- 21 2. Tais atvejais, kai Europos išlaikymo reglamentas taikomas atgręžtiniam išlaikymo reikalavimui, viešasis subjektas neabejotinai gali pareikšti ieškinį dėl atgręžtinio reikalavimo pagal Išlaikymo reglamento 3 straipsnio a punktą pagal išlaikymo prievolės skolininko nuolatinę gyvenamąją vietą. Iki šiol nebuvo atsakyta į klausimą, ar pagal Išlaikymo reglamento 3 straipsnio b punktą viešieji subjektai taip pat gali pateikti atgręžtinio išlaikymo reikalavimą teisę į išlaikymą *ab initio* turinčio asmens nuolatinės gyvenamosios vietos teisme.
- 22 a) Dalyje doktrinos vokiečių kalba tokia galimybė paneigiama. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje dėl sistemos „Briuselis I“, Sprendime *Blijdenstein*, išaiškinta, kad viešasis subjektas, pareiškiantis atgręžtinio reikalavimo teisę grindžiamą ieškinį išlaikymo skolininkui, nėra blogesnėje padėtyje skolininko atžvilgiu, todėl išlaikymo skolininko teisės į apsaugą jo nuolatinėje gyvenamojoje vietoje atėmimas negali būti pateisintas. Ši jurisprudencija turi būti atitinkamai taikoma dėl Europos išlaikymo reglamento, kaip taip pat matyti iš Išlaikymo reglamento 14 konstatuojamosios dalies ir 64 straipsnio 1 dalies, dėl to, kad terminas „kreditorius“ (Išlaikymo reglamento 2 straipsnio 1 dalies 10 punktas) taikomas viešiesiems subjektams tik pripažinimo, vykdytinumo ir vykdymo tikslais (**orig. p. 11**), bet ne dėl jurisdikcijos taisyklių <...>.
- 23 Priešingoje nuomonėje, kuriai taip pat pritarė *Oberlandesgericht* ginčijamame sprendime, visų pirma pažymima, kad išlaikymo kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos jurisdikcija pagal Europos išlaikymo reglamentą nebėra ekonomiškai silpnesnės šalies poreikiams pritaikyta leidžianti nukrypti nuostata, Išlaikymo reglamento 3 straipsnio esmė veikia grindžiama lygiaverte bendrąja jurisdikcija. Taikant Išlaikymo reglamento 3 straipsnio b punktą viešųjų subjektų atgręžtiniam išlaikymo reikalavimui, skatinamas veiksmingas perėjusių išlaikymo reikalavimų užtikrinimas ir išvengiama objektyviai nepagrįstų palankesnių sąlygų užsienyje gyvenančiam išlaikymo skolininkui <...>. (**orig. p. 12**)

- 24 b) Kolegija linkusi pritarti pastarajai nuomonei.
- 25 Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudenciją Išlaikymo reglamento 3 straipsnio b punktą reikia aiškinti kaip savarankišką reglamento nuostatą atsižvelgiant į jos tikslus, formuluotę ir sistemą, kurios dalis ji yra (žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Sanders ir Huber*, C-400/13 ir C-408/13, <...> 25 punktą). Atsižvelgdama į tai, kolegija svarsto taip:
- 26 aa) Visų pirma reikia pažymėti, kad reglamente nenustatyta, ar viešasis subjektas, kaip antai atgręžtinį išlaikymo reikalavimą teikianti ieškovė, gali remtis išlaikymo kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos jurisdikcija pagal Išlaikymo reglamento 3 straipsnio b punktą.
- 27 Pagal teisinę apibrėžtį Išlaikymo reglamento 2 straipsnio 1 dalies 10 punkte išlaikymo kreditoriumi gali būti laikomas tik fizinis asmuo, o ne atgręžtinį reikalavimą teikiantis viešasis subjektas. Pagal Išlaikymo reglamento 64 straipsnio 1 dalį viešieji subjektai prilygsta išlaikymo kreditoriui sprendimo pripažinimo, paskelbimo vykdytinu ar vykdymo tikslais. Be specialios taisyklės Išlaikymo reglamento 64 straipsnio 1 dalyje viešieji subjektai neturėtų tokio įgaliojimo teikti prašymus dėl teismo sprendimo pripažinimo ir paskelbimo vykdytinu ar vykdymo, kaip aiškiai nurodyta 14 konstatuojamojoje dalyje. Tiesa, Išlaikymo reglamente nėra reglamento 64 straipsnio 1 dalį atitinkančios taisyklės, taikomos nagrinėjant bylą iš esmės. Vis dėlto reglamente nustatyta jurisdikcijos sistemai tai visų pirma reiškia tik tai, kad viešasis subjektas negali būti laikomas „kreditoriumi“ Išlaikymo reglamento 3 straipsnio b punkto prasme, taigi, taip pat neturi teisės (**orig. p. 13**) remtis nuolatinės buvimo vietos, pavyzdžiui, įstaigos buveinės vietos, jurisdikcija. Ar viešasis subjektas gali remtis teise į išlaikymą *ab initio* turinčio asmens nuolatinės gyvenamosios vietos jurisdikcija, yra kitas klausimas.
- 28 bb) Kolegija neneigia, kad ankstesnė Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl jurisdikcijos išlaikymo prievolių srityje tebėra reikšminga analizuojant atitinkamas Europos išlaikymo reglamento nuostatas tiek, kiek Europos išlaikymo reglamento nuostatomis dėl jurisdikcijos taisyklių buvo pakeistos atitinkamos 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (toliau – Briuselio konvencija) ir reglamento „Briuselis I“ nuostatos (žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Sanders ir Huber*, C-400/13 ir C-408/13, <...>, 23 punktą).
- 29 Europos Sąjungos Teisingumo Teismas dėl Briuselio konvencijos 5 straipsnio 2 dalies yra nusprendęs, kad viešasis subjektas, reikšdamas atgręžtinio reikalavimo teise grindžiamą ieškinį, negali remtis išlaikymo kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos jurisdikcija. Tokį sprendimą Europos Sąjungos Teisingumo Teismas grindė argumentu, kad iš Europos konvencijos dėl pripažinimo ir vykdymo struktūros akivaizdu, jog atsakovo gyvenamosios vietos teismų jurisdikcija (**orig. p. 14**) (Briuselio konvencijos 2 straipsnis) yra bendrasis principas, o specialios jurisdikcijos taisyklės, kuriomis nukrypstama nuo bendrojo

principo, visų pirma Briuselio konvencijos 5 straipsnio 2 dalyje, negali būti aiškinamos plačiai, ypač atsižvelgiant į tai, kad konvencijoje apskritai atsispindi neigiamas požiūris į ieškovo gyvenamosios vietos teismų jurisdikciją (žr. 2004 m. sausio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Blijdenstein*, C-433/01, Rink. I-981, 2004, 25 punktą; taip pat žr. 1988 m. rugsėjo 27 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Kalfelis*, 189/87, Rink. 5565, 1988, 19 punktą). Briuselio konvencijos 5 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtimi siekiama pasiūlyti išlaikymo ieškovui, kuris tokioje byloje laikomas silpnesne šalimi, alternatyvų jurisdikcijos pagrindą. Šiam specialiajam tikslui teikiama pirmenybė prieš Briuselio konvencijos 2 straipsnio taisykle nustatytą tikslą apsaugoti atsakovą, kuris paprastai laikomas silpnesne šalimi, nes būtent jam pareikštas ieškinys (žr. Teisingumo Teismo sprendimus: 2004 m. sausio 15 d. Sprendimo *Blijdenstein*, C-433/01, Rink. I-981, 2004, 29 punktą ir 1997 m. kovo 20 d. Sprendimo *Farrell*, C-295/95, Rink. I-1683, 1997, 19 punktą). Vis dėlto viešasis subjektas, reiškiantis išlaikymo skolininkui atgręžtinio reikalavimo teise grindžiamą ieškinį, nėra blogesnėje padėtyje nei išlaikymo skolininkas. Išlaikymo kreditorius, kurio poreikiai buvo patenkinti dėl šio viešojo subjekto paslaugų, taip pat nebėra sunkioje finansinėje padėtyje. Be to, atsakovo gyvenamosios vietos teismai gali geriausiai įvertinti atsakovo finansinius išteklius (žr. 2004 m. sausio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Blijdenstein*, C-433/01, Rink. I-981, 2004, 30 ir 31 punktus).

- 30 cc) Kita vertus, generalinis advokatas savo išvadoje byloje *Sanders ir Huber* nustatė, kad iš jurisprudencijos, susijusios su Europos konvencija dėl jurisdikcijos ir vykdymo ir reglamentu „Briuselis I“, kylantys principai neturėtų būti perkeliama mechanškai aiškinant Europos išlaikymo reglamento jurisdikcijos taisykles (žr. 2014 m. rugsėjo 4 d. generalinio advokato N. Jääskinen išvados byloje *Sanders ir Huber*, C-400/13 ir C-408/13, (**orig. p. 15**), <...> 37 ir 38 punktus). Kolegijos nuomone, visų pirma sisteminiai ir teleologiniai motyvai, kuriais remdamasis Europos Sąjungos Teisingumo Teismas anksčiau yra neigiamai atsakęs į klausimą dėl Briuselio konvencijos 5 straipsnio 2 dalies taikymo viešojo subjekto atgręžtinio reikalavimo teise grindžiamam ieškiniui, šiuo klausimu negali būti perkelti aiškinant Išlaikymo reglamento 3 straipsnio b punktą.
- 31 1) Iš Išlaikymo reglamento 3 straipsnyje nurodytų jurisdikcijos pagrindų nebematyti taisyklės ir išimties santykio tarp vienos ar kitos jurisdikcijos. Kitaip nei sistemoje „Briuselis I“, išlaikymo kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos jurisdikcija apibrėžta ne kaip specialioji jurisdikcija, o kaip alternatyvi bendroji jurisdikcija.
- 32 2) Tiesa, išlaikymo kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos teismų jurisdikcija taikant Europos išlaikymo reglamentą ir toliau siekiama suteikti ypatingą apsaugą kreditoriui, kuris išlaikymo procese paprastai laikomas silpnesniąja šalimi (2014 m. gruodžio 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Sanders ir Huber*, C-400/13 ir C-408/13, <...> 28 punktą). Vis dėlto Išlaikymo reglamento 3 straipsnio b punkte nustatyta jurisdikcijos taisyklė nėra išimtinai susijusi tik su šiuo reglamentavimo tikslu. Viena vertus, išlaikymo kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos jurisdikcija paprastai leidžia išlaikyti jurisdikcijos

ir taikytinos materialinės teisės paralelizmą. Kita vertus, išlaikymo kreditoriaus gyvenamosios vietos teismai dėl savo artumo faktinėms aplinkybėms geriausiai gali išsiaiškinti, ar išlaikymo kreditoriui reikia išlaikymo ir kokie yra jo poreikiai (žr. M. Jenard pranešimo dėl Briuselio konvencijos (OL C 59, 1979 3 5, p. 1) 25 puslapį; juo taip pat remiamasi 2014 m. gruodžio 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Sanders ir Huber*, C-400/13 ir C-408/13, <...> (**orig. p. 16**) <...> 34 punkte ir 1997 m. kovo 20 d. Sprendimo *Farrell*, C-295/95, Rink. I-1683, 1997, 24 ir 25 punktus). Tuo atveju, jei reglamento leidėjas būtų laikęs šiuos papildomus reglamentavimo tikslus nereikšmingais šalutiniais tikslais, skirtais vien tikrajam pagrindiniam tikslui – galbūt silpnesnės proceso šalies apsaugai – užtikrinti, išlaikymo kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos jurisdikcija, nuosekliai mąstant, turėjo būti numatyta tik išlaikymo kreditoriaus ieškiniams. Vis dėlto iš aiškios šios nuostatos formuluotės akivaizdu, kad šios jurisdikcijos taikymas nepriklauso nuo to, ar ieškinį reiškia pats išlaikymo kreditorius, ar, pavyzdžiui, išlaikymo prievolę ginčijantį ieškinį dėl teisių nebuvimo nustatymo kreditoriui reiškia išlaikymo prievolės skolininkas.

- 33 dd) Kolegija mano, kad teisinis požiūris, kuriam ji teikia pirmenybę, taip pat gali būti grindžiamas palyginimu su 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvencija dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo (2007 m. Hagos konvencija).
- 34 1) 2007 m. Hagos konvencijos 36 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ieškovu esantis viešasis subjektas laikytinas „kreditoriumi“ teisinės pagalbos procese tik prašymų dėl pripažinimo ir vykdymo (2007 m. Hagos konvencijos 10 straipsnio 1 dalies a ir b punktai), bet ne sprendimo priėmimo tikslais (2007 m. Hagos konvencijos 10 straipsnio 1 dalies c punktas). Dėl šios priežasties viešieji subjektai paprastai negali naudotis kitos susitariančiosios valstybės centrinės valdžios institucijų pagalba nagrinėjant bylą iš esmės išlaikymo prievolės skolininko nuolatinėje gyvenamojoje vietoje. Toks ribojimas diskutuojant dėl Hagos konvencijos dėl išlaikymo redakcijos pasirodė pateisinamas dėl to, kad viešieji subjektai paprastai savo valstybėje pasiekia teismo sprendimą, kurio pripažinimo ir vykdymo (**orig. p. 17**) vėliau siekiama kitoje susitariančiojoje valstybėje (žr. A. Borrás – J. Degeling, *Explanatory Report on the Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance* 591 punktą, paskelbta www.hcch.net). Kolegijos nuomone, tai leidžia daryti išvadą, kad svarstant Hagos konvenciją dėl išlaikymo buvo natūraliai daroma prielaida, kad viešasis subjektas turi teisę siekti sprendimo dėl išlaikymo prievolės pagal subrogaciją slaugos poreikį turinčio išlaikymo kreditoriaus gyvenamosios vietos teisme. Europos Sąjunga dalyvavo rengiant Hagos konvenciją dėl išlaikymo. Taigi atrodo logiška, kad Europos reglamento leidėjas, kuris Išlaikymo reglamento 64 straipsnio 1 dalyje įtvirtino turinio atžvilgiu iš esmės 2007 m. Hagos konvencijos 36 straipsnio 1 daliai tapačią nuostatą, galėjo remtis panašiais įsitikinimais.
- 35 2) Pagal 2007 m. Hagos konvencijos 20 straipsnio 1 dalies c punktą vienoje kilmės valstybėje priimtas sprendimas pripažįstamas ir vykdomas kitoje

susitariančiojoje valstybėje, jei pradedant procedūrą kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta buvo kilmės valstybėje. Jei susitariančioji valstybė pasinaudoja teise nustatyti išlygą (2007 m. Hagos konvencijos 20 straipsnio 2 dalis), ši valstybė pagal 2007 m. Hagos konvencijos 20 straipsnio 4 dalį turi imtis visų tinkamų priemonių sprendimui kreditoriaus naudai priimti, jei skolininko nuolatinė gyvenamoji vieta yra išlygą nustačiusioje valstybėje. Šiomis aplinkybėmis pagal 2007 m. Hagos konvencijos 36 straipsnio 1 dalį, siejamą su 20 straipsnio 4 dalimi, išimties tvarka „kreditoriumi“ siekiant sprendimo dėl išlaikymo prievolės taip pat laikomi viešieji subjektai, taigi jie taip pat gali reikalauti išlygą nustačiusios valstybės institucijų paramos (žr. *A. Borrás – J. Degeling, Explanatory Report on the Convention on the International (orig. p. 18) Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance* 590 punktą, paskelbta www.hcch.net). Atitinkamai galima daryti išvadą *a contrario*, kad Hagos konvencijos dėl išlaikymo susitariančiosios valstybės – jei jos nenustatė išlygos pagal 2007 m. Hagos konvencijos 20 straipsnio 2 dalį – privalo pripažinti kitų susitariančiųjų valstybių sprendimus dėl išlaikymo prievolės, kurie buvo priimti viešiesiems subjektams pareiškus ieškinį teisę į išlaikymą *ab initio* turinčio asmens nuolatinės gyvenamosios vietos teismuose.

- 36 2011 m. birželio 9 d. Tarybos sprendime dėl 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvencijos dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo patvirtinimo Europos Sąjungos vardu (OL L 192, 2011 6 22, p. 39 ir paskesni) nenustatyta išlygos dėl viešųjų subjektų pagal 2007 m. Hagos konvencijos 20 straipsnio 2 dalį, taigi, Europos Sąjungos valstybių narių pareiga pripažinti taip pat apima tokius kitų Hagos konvencijos dėl išlaikymo susitariančiųjų valstybių sprendimus, kuriems taikomas 2007 m. Hagos konvencijos 20 straipsnio c punktas ir kurie yra priimti viešųjų subjektų naudai nagrinėjant bylą iš esmės išlaikymo prievolės kreditoriaus nuolatinėje gyvenamojoje vietoje. Taigi ir dėl šios priežasties negalima suprasti draudimo taikyti viešiesiems subjektams Europos Sąjungoje išlaikymo kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos jurisdikciją. **(orig. p. 19)**
- 37 3. Atsižvelgiant į visa tai, remiantis ankstesne Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija negalima daryti aiškios išvados, kaip teisingai aiškinti Išlaikymo reglamento 3 straipsnio b punktą. Atvirkščiai, aiškinant šią nuostatą lieka pagrįstų abejonių.

<...>